

עסקים קטנים ובינוניים

נסייע לעסקים שנפגעו ממשבר הקורונה ונפעיל את מודל פיצוי העסקים של צוק איתן

נחוקק את חוק "דמי אבטלה לעצמאיים"

נעביר את חוק זכויות העובד העצמאי – הצעת החוק המהפכנית, תאפשר לראשונה לעובד העצמאי להוציא תלוש שכר ועל ידי כך לעגן עבור עצמו את רוב הזכויות הסוציאליות להן זכאי העובד השכיר: דמי פגיעה מהיום הראשון, דמי לידה, קצבת שמירת הריזון לנשים עצמאיות (גם בהיעדרות של פחות מ-30 ימים ברציפות) ועוד

נוביל רפורמה להקלה בנטל המס על עסקים קטנים ובינוניים (קיצוץ הפסדים מול רווחי עבר, שינוי הגדרת עסק פטור, החלת פחת מואץ, רפורמה בתעריפי ארנונה עסקית, הכרה בהוצאות הקמת עסק רכב ואש"ל)

נפעיל מסלול עידוד מיוחד להקמת עסקים קטנים לבני 45 פלוס

מעל לחצי מיליון העסקים הקטנים והבינוניים הם המגזר הגדול והיצרני ביותר במשק הישראלי. העסקים הקטנים מהווים 99% מהעסקים הרשומים בישראל, הם תורמים למשק כ-53% מהתמ"ג ומעסיקים כ-69% מהמועסקים במגזר הפרטי. הם פרוסים בכל רחבי המדינה ומחזיקים את הפריפריה על גבם. הם הדרך הטובה ביותר להיאבק באבטלה, בעוני ובפגעים חברתיים. הם המנוע האמיתי של המשק.

למרות חשיבותם ותרומתם לכלכלה, העסקים הקטנים והבינוניים סובלים במשך שנים ממדיניות מפלה, המעודדת את העסקים הגדולים בלבד. זאת לצד רמת תחרותיות נמוכה במשק הישראלי וריכוזיות גבוהה. אחוז ניכר מהעסקים הקטנים נסגרים בתוך פחות משנה מיום הקמתם בשל מצוקת אשראי, עומס בירוקרטי וקשיים אחרים.

היחס המפלה של הממשלה כלפי העסקים הקטנים בא לידי ביטוי ביתר שאת במשבר הקורונה. לעומת השכירים, שקיבלו פיצוי באמצעות מנגנון החל"ת, ולעומת עובדי המגזר הציבורי שעברו לעבודה מהבית או באופן מותאם, העסקים הקטנים כמעט ולא קיבלו פיצוי עבור הנזקים שנגרמו להם, נדרשו להיענות לגחמותיה של הממשלה ולהסתגל לשינויים בהגבלות, ללא שניתן להם זמן להיערך להם. במקרים רבים נאלצו לסגור את בתי העסק ולא לאפשר קבלת קהל לאורך הסגרם וכל זאת כשהם סופגים נזקים כלכליים קשים.

כראיה, עד לסוף שנת 2020 נסגרו קרוב ל-90,000 עסקים, עשרות אלפי נוספים מצויים בקשיים משמעותיים. **יש עתיד**

הובילה את המאבק למען העצמאים בכנסת. נאבקנו בוועדת חוקה, חוק ומשפט, שבה נידונו כל תקנות הקורונה, כדי להקל עד כמה שאפשר על ההגבלות על עצמאים. כך לדוגמה חה"כ עידן רול הוביל את שינוי החקיקה שהגביל את היכולת של משרד הבריאות לסגור עסק לשם חקירה אפידמיולוגית ל-48 שעות בלבד. נאבקנו בוועדת הכספים לטובת הגדלת הפיצוי לעצמאים. לדוגמה, חה"כ מיקי לוי הוביל שינוי בתקנות שיאפשר החזר ארנונה לעסקים חדשים שלא היו זכאים לו לפי נוסחת משרד האוצר. סייענו לעצמאים בסקטורים שונים במאבק עיקש בכל ועדות הכנסת: נלחמנו למתן אופציה של טייק-אווי ממסעדות במקביל למשלוחים, החרגנו את הצימרים מהמתווה שסגר את ענף המלונאות, פעלנו למתן זכאות לדמי אבטלה למורי דרך המחזיקים ברכב אשכול, נלחמנו כדי לאפשר את פתיחת הבריכות, חדרי הכושר והסטודיו, הכרה במאמני כושר כשכירים לצורך מתן דמי אבטלה ופתיחת מערכת החינוך בגילים הנמוכים כדי להקל על ההורים ביציאה לעבודה.

המשבר של העצמאים היה יכול להימנע אם המדינה הייתה מאמצת את מודל "צוק איתן" שהוביל בזמנו שר האוצר לשעבר יאיר לפיד. המתווה שהצענו מאפשר לכל עסק לבחור בין שלושה מסלולים. במסלול הראשון המעסיק יוכל להגיש בקשת תביעה לקבלת החזר בגין שכר ששולם לעובדים שלא הגיעו לעבודתם בהתאם להנחיות. במסלול השני, מסלול מחזורי, בעל העסק יוכל להגיש תביעה לקבלת החזר בגין ירידה במחזור העסקי. ובמסלול השלישי והאחרון, בעל העסק יוכל להגיש בקשת תביעה לקבלת פיצוי בגין הנזק התפעולי

שנגרם לעסק בתקופה הרלוונטית. כמו כן הצענו לאחד את הדיווח בין שנות המס 2019 ו-2020 כדי שעצמאים יוכלו לקזז את הפסדי 2020 מרווחי 2019 לצורך תשלום מס. משום שעסקים רבים נאלצו לפעול מהבית, הצענו שהוצאות שכר דירה ואינטרנט יוכרו למס. **יש עתיד** התנגדה למתווה החל"ת, ואנו מאמינים שיש לעבור למודל אחר המתגמל עסקים המחזירים את העובדים לעבודה – גם אם מהבית, במקרים שמתאפשר.

נחוקק את חוק "דמי אבטלה לעצמאיים" עובדים עצמאיים, בעלי עסקים קטנים ובינוניים, אינם זכאים היום לדמי אבטלה. זאת אף על פי שהם משלמים את דמי הביטוח הלאומי והם זכאים לתבוע מהמוסד לביטוח לאומי כל גמלה שהיא, למעט דמי אבטלה וזכויות בגין פשיטת רגל. במצב אבסורדי זה, עובדים עצמאיים מפרשים כסף לביטוח לאומי יותר משכירים, ולמרות זאת מקבלים בתמורה הרבה פחות מהם. מצב החוק הקיים מהווה אפליה יסודית בזכויות הסוציאליות שהמדינה מעניקה לעובדים עצמאיים לעומת אלו המוענקות לעובדים השכירים. נוכח המשבר המתמשך של מגזר העסקים הקטנים והבינוניים, שרובם נאלצים להיסגר כעבור שנה-שנתיים ללא כל פיצוי לבעלים, ומתוך הכוונה לעודד פתיחת עסקים קטנים ובינוניים וקיומם נדרש תיקון חקיקה, תוביל **יש עתיד** לתיקון המצב, כך שגם עובד עצמאי העונה על דרישות המוסד לביטוח הלאומי, ובהן ותק בעבודה, יהיה זכאי בעת שאינו מצליח להשתכר בעצמו לקבלת דמי אבטלה, על פי הכללים הנהוגים לשכירים.

העסקים הקטנים הם מנוע הצמיחה של המשק, ויציאה ממשבר הקורונה

ותאפשר רק אם נציב את הסיוע לעסקים הקטנים במרכז העשייה הממשלתית. יש להוציא אל הפועל שורה של רפורמות כדי להביא למהפכה של ממש בעולם העסקים הקטנים והבינוניים ולסייע להם להתקיים, לגדול ולהתפתח, להעסיק עוד עובדים ולפרנס עוד משפחות. זאת מתוך אמונה שהאחריות לסיוע ולעידוד העסקים הקטנים מוטלת על המדינה, וכי שגשוגם והצלחתם תצעידי את המשק כולו קדימה ותסייע לצמיחתו.

לאור מצבם הקשה של העסקים הקטנים בישראל בעקבות משבר הקורונה, ובמטרה לסייע למגזר העסקי להשתקם ולשוב למסלול הצמיחה בהקדם, **יש עתיד** תקדם מינוי פרויקטור מיוחד לקידום העסקים הקטנים. במסגרת סמכויותיו, פרויקטור ירכז את כל תוכניות הממשלה בתחום, יהיה אחראי על קידום החקיקה מול הכנסת ויישומה במשרדי הממשלה.

צמצום אפליה של בעלי עסקים קטנים ובינוניים בזכויות סוציאליות

יש עתיד תעביר את חוק זכויות העובד העצמאי הצעת החוק המהפכנית תאפשר לראשונה לעובד העצמאי להוציא תלוש שכר ועל ידי כך לעגן עבור עצמו את רוב הזכויות הסוציאליות שלהן זכאי העובד השכיר: דמי אבטלה, דמי פגיעה מהיום הראשון, דמי לידה, קצבת שמירת הריון לנשים עצמאיות (גם בהיעדרות של פחות מ-30 ימים ברציפות) ועוד.

נוסף על כך, הצעת החוק תביא לשיפור מצבם של העובדים העצמאיים אל מול המזמינים במגוון תחומים ובהם: הזכות לשוויון ואי-אפליה של עצמאיים

המספקים שירות או המועמדים לספק שירות למזמין; הגנה על עובדים עצמאיים המועסקים במקומות עבודה כעובדים חליפיים לעובדים שכירים; קביעת מועדי תשלום מקסימליים לתמורה לעבודה; עיגון הזכות להתארגן בארגון עובדים עצמאיים ולפעול כאיגוד מקצועי; הגדלת מנת חלקם של עובדים עצמאיים, ובכלל זה אף עסקים קטנים ובינוניים, במכרזי ממשלה.

קביעת דמי מחלה היום עובדים עצמאיים אינם זכאים לדמי מחלה מהמוסד לביטוח לאומי. **יש עתיד** תקדם יצירת מנגנון חלופי למתן פיצוי בגין ימי מחלה לעובדים עצמאיים על ידי הכרה בהוצאות ביטוח בריאות לצורכי מס הכנסה.

גמלת אבל נקדם הצעת חוק שתעניק גמלת אבל מהביטוח הלאומי לעובדים עצמאיים המקיימים מנהגי אבלות ויושבים שבעה על קרוב משפחה מדרגה ראשונה.

סיוע לעסקים במצבי חירום מצבי חירום בשנים האחרונות (בעיקר מבצעים צבאיים ומשבר נגיף הקורונה) פגעו קשות בציבור בעלי העסקים הקטנים. רק במהלך המשבר הנוכחי נסגרו עד כה קרוב ל-90,000 עסקים. המשבר הנוכחי חשף את חוסר המוכנות של ממשלה להתמודד עם המצב. הסיוע שניתן היה מאוחר, מועט, לעיתים לא אפקטיבי, ולא הצליח לעצור את מפולת קריסת העסקים. על סמך ניסיון העבר ולאור אפשרות של הישנות מצבי החירום: מבצעים צבאיים, מגפות, רעידות אדמה ועוד, **יש עתיד** תקדם יצירת מתווה מקיף, ברור וקבוע של פיצוי עסקים הנפגעים בגין נזק ישיר

ונזק עקיף כדי לספק להם חמצן כלכלי ולמנוע קריסת עסקים רבים בתקופות הללו. נוסף על כך, המתווה יכלול מנגנון פיצוי לעסקים, אשר נפתחו בשנת המשבר (עסקים חדשים).

הקלה בנטל המס על עסקים קטנים ובינוניים

קיצוז הפסדים עסקיים מול רווחי העבר היום סעיף 28 לפקודת מס הכנסה מתיר קיצוז הפסדים עסקיים כנגד רווחים בשנות המס העתידיות. הסעיף אינו מאפשר קיצוז הפסדים כנגד רווחים

מהשנים הקודמות. אפשרות זאת קיימת במדינות רבות בעולם.

דווקא משבר הקורונה הדגיש עד כמה האפשרות הזאת היא הכרחית עבור העסקים הקטנים. כדי לאפשר לעסקים המצויים בקשיים את יכולת ההישרדות והשיקום נאפשר קיצוז הפסדים עסקיים כנגד הרווחים שנוצרו בשלוש השנים שקדמו ליצירת ההפסד.

החלת פחת מואץ בעקבות מאבק עיקש של חבר הכנסת מיקי לוי מול משרד האוצר, נכללו גם עסקים קטנים בתקנות

צילום: Maor Kinsbursky, פלאש 90 | זריחה על המכתש הקטן

הפחת המואץ שיאפשרו להם לשלם פחות מס על מכוונות וצידוד המשמש לפעילות ויצור בתחומי התעשייה. זו בשורה חשובה לבתי קפה, למוסכים, למספרות ולכל אותם עסקים קטנים שהם המנוע לצמיחה של המשק וזקוקים לסיוע כמו אוויר לנשימה.

הכרה בהוצאות הקמת עסק

היום הוצאות שהוצאו במסגרת הכנסות להקמת העסק אינן מוכרות בדרך כלל לצורכי מס. כדי להקל את נטל המס על העסקים בתחילת דרכם נקדם את ההכרה בהוצאות טרום-עסקיות לצורכי מס.

הגדלת הכרה בהוצאות רכב נכון

להיום עצמאים המשתמשים ברכב ככלי עבודה זכאים לניכוי הוצאות רכב בשיעור 45% בלבד מסך ההוצאות, הכולל אגרת רישוי, ביטוחים, הוצאות דלק, טיפולים, תיקונים ופחת. שיעור זה ברוב המוחלט של המקרים אינו משקף את ההוצאה הריאלית במסגרת הפעילות העסקית. לפיכך נפעל ליצירת המנגנון אשר יבחין בין בעלי המקצועות השונים ויגדיל את שיעור ההכרה בהוצאות רכב באופן משמעותי.

הכרה בהוצאות אש"ל סכום

הוצאות אש"ל בפקודת מס הכנסה לא עודכן במשך שנים רבות. לאור זאת, ולאור השינויים המהירים בשוק העבודה ובהרגלי ניהול העסקים, נקדם הכרה חלקית בהוצאות ארוחות עסקיות בבתי קפה, בכפוף לתקרה חודשית אשר תיקבע בתקנות.

רפורמה בתעריפי ארנונה עסקית

תעריפי הארנונה העסקית הגבוהים הם אחד הגורמים המרכזיים ליוקר

המחיה בישראל ולסגירת העסקים. בעלי העסקים משלמים תעריף שהוא גבוה פי ארבעה ואף יותר מתעריף הארנונה למגורים. נוסף על כך, על פי החוק, תעריפי הארנונה בישראל צמודים ל-50% למדד השכר במגזר הציבורי. בעשור האחרון תעריפי הארנונה העסקית בישראל עלו בלא פחות מ-23%, כאשר שני שלישי מההתייקרות נובע מהעלייה במדד השכר במגזר הציבורי. **יש עתיד**, בשיתוף פועלה עם השלטון המקומי, תקדם רפורמה מקיפה בתעריפי הארנונה העסקית. בין היתר נפעל לביטול הצמדת התעריף למדד השכר במגזר הציבורי, קביעת תקרת 200% לארנונה עסקית לעומת התעריף למגורים, מניעת הפליית העסקים הקטנים במתן הנחות ארנונה.

קידום צמיחת עסקים קטנים ובינוניים

צמצום גובה עמלות סליקה עסקים קטנים, אשר כוח המיקוח שלהם בשוק עמלות הסליקה הריכוזי קטן באופן משמעותי לעומת החברות הגדולות, משלמים עמלות סליקה גבוהות מאוד. לפיכך **יש עתיד** תמשיך לקדם את הצעת החוק של חה"כ מיקי לוי להגבלת עמלות הסליקה במשק. נוסף על כך, נקדם עוד צעדים להגברת התחרות בתחום, כגון הקלות בתנאים לקבלת רישיון סליקה, כדי לאפשר לשחקנים חדשים להיכנס לשוק.

יצירת קרנות ממשלתיות ייחודיות להשקעה בפיתוח טכנולוגי בתעשייה המסורתית

התעשייה המסורתית מאופיינת בשיעורים גבוהים של העסקים הקטנים והבינוניים. יצירת קרנות ממשלתיות

ייחודיות תגדיל את ההשקעה הממשלתיות בתעשייה הזאת, תסייע לעסקים הקטנים והבינוניים, תעודד יזמות ותגביר את הפיריון בענף זה.

המשך הגברת הנגישות למרכזים ממשלתיים

הרחבת השתתפותם של עסקים קטנים ובינוניים במכרזים ממשלתיים נקדם תיקון לחוק חובת המכרזים, ובו נקבע בחוק נתח קבוע של הרכש הממשלתי באמצעות העסקים הקטנים והבינוניים אשר לא יקטן מ-15%-20%.

העדפה מתקנת לעסקים קטנים ובינוניים מהפריפריה במכרזים ממשלתיים

נקדם הצעת חוק המחייבת כל גוף שחלה עליו חובת המכרזים להקנות 15% מהמכרזים אשר הוא מוציא בשנה לעסקים קטנים ובינוניים מהפריפריה. אימוץ הצעת החוק יהווה דחיפה משמעותית לעסקים קטנים ובינוניים מהפריפריה. עידוד עסקים אלו יקדם צמיחה באזורים אלו, יביא ליצירת מקומות תעסוקה חדשים בפריפריה ולהורדת בכמות המובטלים. חיזוק כלכלי של הפריפריה יסייע בעצירת ההגירה השלילית למרכז, מגמה הנובעת בעיקר ממרחב עסקי ותעסוקתי מוגבל.

צמצום הבירוקרטיה ועידוד יזמות

פישוט הדיווח, מעבר לתשלום מס משוער עומס רגולטורי בישראל מלווה כל בעל עסק לאורך חייו העסקיים ומקטין את יכולת הישרדותו וצמיחתו לאורך הזמן. לפיכך נקדם הקמת נציבות בירוקרטיה בעלת סמכויות עבודה על-

משרדית רחבות. נפעל לצמצום הזמן והעלות הנדרשים כדי לעמוד בדרישות הבירוקרטיה. בין השאר, נפשט את אופן הדיווח לרשויות המס באמצעות קידום שירותים דיגיטליים וצמצום ניירת. מעבר לתשלום מס משוער בענפים מסוימים (לפי מחזור מכירות, לפי שווי הנכסים וכדומה) יביא להקטנת הנטל הרגולטורי ולהגדלת הכנסות המדינה ממיסים.

ליווי ותמיכה לעידוד יזמות נפעל להקמתו של מערך ליווי ותמיכה במסגרת הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה, אשר יספק מענה למכלול הצעדים הנדרשים בהקמת עסק קטן ובתקופת הראשונה לקיומו. השירות, אשר יינתן תמורת סכום סמלי, יסייע בהכנת תוכנית עסקית, ידריך כיצד לבצע התקשרויות חוזיות עם ספקים ועם לקוחות, ילווה הגשת מועמדות והשתתפות במכרזים ממשלתיים, ינחה בנוגע להתנהלות עם רשות המיסים ועם הביטוח הלאומי ועוד.

תוכנית ייחודית ומקיפה לעידוד היזמות בקרב בני 45 ומעלה אשר נפלטו משוק העבודה. מטרתה

הסופית של התוכנית היא מיצוי מקסימלי של פוטנציאל אוכלוסיית בני 45 ומעלה בתחום היזמות והקמת עסקים קטנים ובינוניים. התוכנית תכלול הקמת מסלול סיוע מיוחד ליזמים בני 45 ומעלה במעוף לעסקים של משרד הכלכלה והתעשייה. נבנה מסלול לעידוד הכשרות והסבות מקצועיות לבני 45 ומעלה העובדים במקצועות שוחקים (עצמאים ושכירים כאחד). נקים מתחמי עבודה משותפים ליזמים ולבעלי עסקים בני 45 ומעלה (חממות עסקיות) ונפתח קרן לעידוד העסקת עובדים בני 45 ומעלה. ●